

BİR ÖMRÜN AYNASINDA TÜRKİYE'DE 82 YIL

—
Anı
—

OSMAN ULAGAY

Osman Ulagay, İstanbul'da sanayici bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Robert Kolej'i ve daha sonra Boğaziçi Üniversitesi'ne dönüşen Robert Kolej Yüksek Okulu'nun ekonomi bölümünü bitirdi. İngiltere'de, Manchester Üniversitesi'nde "Kemalizm ve Ulusal Kalkınma" konulu tez çalışmasıyla ekonomi dalında master derecesini aldı. 1981'den itibaren *Cumhuriyet*, *Sabah* ve *Milliyet* gazetelerinde ekonomi sayfası editörü ve köşe yazarı olarak çalıştı. *Milliyet*'teki köşesini 2010 yılında kendi isteğiyle bıraktı. *Dünya* gazetesi, *T24* ve çeşitli yayınlarda yıllarca köşe yazarlığı yaptı. Ulagay'ın yayımlanmış 17 kitabı bulunuyor.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Dünya Trump'a mı Kalacak?
Türkiye Eskisi Gibi Olmayacak
Türkiye Kime Kalacak
AKP Gerçeği ve Laik Darbe Fiyaskosu
Quo Vadis

BİR ÖMRÜN AYNASINDA TÜRKİYE'DE 82 YIL

Yazan: Osman Ulagay

Editör: Adalet Çavdar, Hasan Hayyam Meriç

Yayın hakları: © 2025 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Mayıs 2025 / ISBN 978-625-5941-31-2

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Taylan Polat

Sayfa uygulama: Gökçen Yanlı

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Bir Ömrün Aynasında Türkiye’de 82 Yıl

Osman Ulagay

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

İÇİNDEKİLER

ATATÜRK'ÜN BÜYÜK HEDEFİNİN PEŞİNDE	9
COVID-19 YAZDIRDİ ANILARIMI	11
1/ÇOCUKLUĞUMUN HİKÂYESİ	13
2/İKİ AİLEYE İLK TORUN	25
3/ŞERMİN'İN DAMGASI.....	33
4/NEZİH'İN FARKLI DAMGASI.....	39
5/BABAMIN HAYALİ NASIL DRAMA DÖNÜŞTÜ?	43
6/HAYAT ANILARLA BAŞLAR.....	49
7/BATI'YA AÇILAN PENCERE.....	53
8/FUTBOL AŞKIM İNGİLİZ OKULUNDA YEŞERDİ.....	59
9/ROBERT KOLEJ'DE YENİ HAYAT.....	69
10/27 MAYIS HAYATIMI DEĞİŞTİRDİ.....	75
11/ROBERT KOLEJ YÜKSEKOKULU.....	81
12/ASKERLİK DERSLERİ	85
13/ASKERLİK BİTTİ, HAYATIM DEĞİŞTİ	101
14/MANAJANS'TAN 12 MART MUHTIRASI'NA	111
15/12 MART SOLA DARBE VURDU	117
16/EFES PİLSEN'LE HAYATA DÖNDÜM	125
17/YAZARLIĞA GİDEN YOL İNGİLTERE'DE AÇILDI	131
18/12 EYLÜL DARBESİ MİLADIM OLDU.....	139
19/MERAL'İN YÜKSELEN YILDIZI	147
20/TURGUT ÖZALLI YILLAR	153
21/CUMHURİYET'TE KIRILAN VAZO.....	163
22/ÖZAL'IN ÖLÜMÜ ÇİLLER'E YARADI	171
23/ MİLLİYET'TE YENİ DÖNEM.....	179
24/2001 KRİZİ TÜRKİYE'Yİ NASIL DEĞİŞTİRDİ?	185
25/YAZDIĞIM KİTAPLAR ANILARIMI ZENGİNLEŞTİRDİ	195
26/GELECEĞİ HATIRLAMAK	217
SONSÖZ	227
ALBÜM	229

ATATÜRK'ÜN BÜYÜK HEDEFİNİN PEŞİNDE

Halkımız, 29 Ekim 2024'te Türkiye Cumhuriyeti'nin 101. kuruluş yıl dönümünü büyük bir coşkuyla kutlarken, Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ü anma konusunda da yeni bir rekora imza attı. 10 Kasım 2024'te Anıtkabir'i ziyaret edenlerin sayısı şimdiye kadarki en yüksek seviyeye ulaştı; halk, Atatürk'ün bize bıraktığı paha biçilemez mirası unutturmaya çalışanlara unutulmaz bir ders verdi ve bu mirasa sahip çıktığını bir kez daha gösterdi.

Cumhuriyet'in resmen ilan edildiği 29 Ekim 1923'te Atatürk'ün *Le Monde* gazetesi yazarı Maurice Pernot'ya yaptığı açıklamalar, onun vizyonunu gözler önüne seren önemli bir belge niteliğindedir. Zafer Toprak'ın *ATATÜRK: Kurucu Felsefenin Evrimi* adlı kitabında yer alan bu belge, Atatürk'ün Türkiye'nin geleceği için çizdiği iddialı ufku ortaya koymaktadır. *Le Monde* yazarıyla yaptığı söyleşide Atatürk şu çarpıcı değerlendirmeyi yapar:

“Memleketler muhtelifdir, fakat medeniyet birdir ve bir milletin terakkisi için de bu yegâne medeniyete iştirak etmesi lazımdır. Osmanlı İmparatorluğu'nun sukûtu, Garp'e karşı elde ettiği muzafferiyetlerden çok mağrur olarak, kendisini Avrupa milletlerine bağlayan rabitaları kestiği gün başlamıştır. Bu bir hata idi, biz bunu tekrar etmeyeceğiz. Biz memleketimizi asrîleştirmek istiyoruz. Bütün mesaimiz Türkiye'de asrî, binaenaleyh Garbi bir hükümet vücuda getirmektir.”

Atatürk'ün, Türkiye'yi İslam dünyasından ayırıştırarak modern medeniyetler kervanına katmayı ve ülkeye kendine özgü bir ko-

num kazandırmayı hedeflediği açıktır. Ömrü boyunca bu yolda azimle ilerlerken karşılaştığı engellerin, koyduğu büyük hedeflere ulaşmayı ne kadar zorlaştırdığını düşündüğümüzde, “Garbi bir hükümet vücuda getirme” idealinin ne denli iddialı ve cesur bir hedef olduğunu daha iyi anlayabiliriz.

Bugün Türkiye’yi yöneten iktidarın, Atatürk’ün mirasını reddedip ülkemizi medeniyetten uzaklaştırmak için yoğun çaba harcadığını görüyoruz. Türkiye’yi, Atatürk’ün hayalini kurduğu çağdaş ve güçlü bir ülke olmaktan uzaklaştırıp, hukuk ve adaleti hiçe sayan bir anlayışın oyuncağı hâline getiren bir düzenin hâkim olduğu bir dönemdeyiz. Hem Türkiye’nin hem de dünyanın büyük değişimlerden geçtiği bu süreçte, yazı yazarak yaşamayı seçmiş olmak, beni anılarımı kaleme almaya yönlendirdi.

Atatürk’ün kurduğu Cumhuriyet Halk Partisi’nin Batı’yı model alarak çoğulcu demokrasiyi ve laikliği yerleştirme çabaları, 1950’de Demokrat Parti’nin iktidara gelmesiyle sekteye uğradı; 27 Mayıs 1960’tan itibaren yaşanan askeri darbeler de bu gerçeği değiştirmede. 2002’de Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) tek başına iktidara geldiğinde ise Atatürk’ün büyük hayali tamamen unutuldu. Recep Tayyip Erdoğan, anayasa değişikliğiyle Tek Adam rejimini kurarak bütün yetkileri elinde topladı ve TBMM’nin önemini yitirmesine yol açtı. Türkiye, dünyada moda haline gelen ve demokrasiyi askıya alan Tek Adam rejimini en kapsamlı haliyle uygulayan ülkelerden biri oldu.

Halen ülkeyi tek başına yöneten Erdoğan’ın, Atatürk’ün mirasını reddederek Türkiye’yi demokrasiden uzaklaştırmak için yoğun çaba harcadığını görüyoruz. Hak ve hukuk tanımayan bu başkanlık sistemi, demokrasiyi ve hukuku gölgede bırakan bir düzen yarattı. Türkiye ve dünya büyük değişimlerden geçerken, bir yazar olarak anılarımı kaleme almak, hem bu dönemi anlamlandırmak hem de tarihe not düşmek için bir sorumluluk oldu. Anılarımda Cumhuriyet Türkiye’sinde yaşadıklarımı aktarırken, gerçekleri anlatmanın ve yazmanın suç sayılabildiği bir ülkede, Mustafa Kemal’in büyük hedefini gerçekleştirmenin bugün çok daha zor hale geldiğini hatırlatmak istedim.

COVID-19 YAZDIRDI ANILARIMI

1943 yılının Mayıs ayında, dünyanın savaşıyla kavrulduğu bir dönemde İstanbul'da doğdum. Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'nın dışında kalmayı başarmıştı ancak savaşın gölgesi toplumun her kesiminde hissediliyordu. Bu kaotik dönemde hayata gözlerimi açtım; yıllar sonra, 2021'de, Türkiye'nin bambaşka bir krizle sarsıldığı ve Recep Tayyip Erdoğan'ın ülkeyi kendi iradesiyle yönettiği bir dönemde, anılarımı yazmaya karar verdim.

Kırk yılı aşkın gazetecilik hayatım boyunca Türkiye'yi ve dünyayı yakından izledim. Bu süreçte tuttuğum notlar, yazdığım kitapların temelini oluşturdu. Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü'nün COVID-19 salgınına pandemi ilan etmesiyle başlayan süreç, hayatımızı derinden etkiledi. Ben de yüksek risk grubunda bir gazeteci olarak eve kapandım ve geçmişe dönüp yaşadıklarımı bir yazıya dökmeye başladım. Bu süreç, hem kişisel bir hesaplaşma hem de Türkiye'nin tarihine not düşme çabasıydı.

Anı yazmanın kendine göre kuralları ve incelikleri olduğunu bildiğim için bu konuda bana yol gösterecek, deneyimi olan birisini ararken kız kardeşim Melek Ulagay imdadıma yetişti ve bu konuda deneyimli iki isim önerdi bana. Adalet Çavdar ve Hasan Hayyam Meriç'le böylece tanışmış oldum. Adalet ve Hayyam'ın kitapla ilgili olarak yaptıkları öneriler ve bana yönelttikleri farklı sorular, daha önce düşünmediğim derinliklere inmemi sağladı.

Doğan Kitap Genel Yayın Yönetmeni Cem Erciyes'e bu kitabımı yayınlama fırsatı sunduğu için ve yayınevindeki editörümüz Nimet Kırşan'a da kitabın son düzlükte hatasız olmasında gösterdiği özveri için teşekkür ederim.

Öğrenme tutkum, daha çocuk yaşta beni şekillendiren en güçlü motivasyonlardan biri oldu. Basmakalıp cevaplarla yetinmeyen, sorgulamaktan vazgeçmeyen bir çocuk olarak büyüdüm. Bu merak beni farklı işler ve farklı çevrelerle buluşturdu; sonunda ise gazeteciliğe adım atmamı sağladı. Gazetecilikten önce pek çok işi denedim ve bu süreç, ne yapmak istemediğimi anlamama yardımcı oldu.

Anılarımı yazarken hangi duygular ön plandaydı benim için diye düşündüğümde de ilk olarak yine çocukluk yıllarım geliyor aklıma. Yaşıtlarıma göre ayrıcalıklı bir ortamda büyümüş ve daha 7-8 yaşlarındayken çocuklar için yazılmış dünya klasikleriyle tanışmışım annem sayesinde. Edebiyatla çocuk yaşta tanışmam benim hayata bakışımı etkiledi, iyi ile kötünün farkını daha iyi anladım bu sayede. Başarı odaklı bir çocuktum ama başarıya giden yolun kuralları olduğunu da öğrenmişim. Zorbalıkla ya da parayla elde edilen başarıya hiç itibar etmedim. Çok para kazanmak hayatım boyunca hiçbir zaman öncelikli hedefim olmadı.

Otuz yaşında İngiltere'ye giderek Manchester Üniversitesi'nde ekonomi üzerine yüksek lisans yapmaya karar verdim. Bu dönemde *Cumhuriyet* gazetesine "İngiltere Mektubu" başlığıyla yazılar gönderdim ve İngiltere'den dönüşümde gazeteciliğe daha kararlı bir şekilde devam ettim.

1980 yılında Hasan Cemal'in teklifini kabul ederek *Cumhuriyet* gazetesinin ekonomi sayfasını hazırlamaya başladım. O gün, gazetecilik kariyerimde yeni bir dönemi başlatan adımdı. Çalıştığım gazetelerde ve yazdığım kitaplarda, hem Türkiye'nin gündemindeki gelişmeleri hem de dünya ekonomisindeki dönüşümleri farklı boyutlarıyla ele almaya çalıştım.

Türkiye'nin 2020'de geldiği noktada, gazetecilik yapmak neredeyse imkânsız hale gelmişti. Tek adam rejiminin hüküm sürdüğü bu dönemde yazmak, sadece kişisel bir hesaplaşma değil, aynı zamanda bir sorumluluktu. Türkiye'nin ekonomik krizlerle sarsıldığı, devlet kaynaklarının yandaşlara dağıtıldığı bu süreçleri dikkatle izledim ve kaydettim.

Bu kitap, yalnızca benim kişisel hikâyemi değil; aynı zamanda, benimle birlikte büyük dönüşümler geçiren Türkiye'nin hikâyesini de anlatıyor.

ÇOCUKLUĞUMUN HİKÂYESİ

1

15 Mayıs 1943'te, Taksim civarındaki Gümüşsuyu Kliniği'nde dünyaya gelmişim. Hayatımın ilk yıllarında, annem ve babamla birlikte Nişantaşı'nda yaşıyorduk. Güzelbahçe Sokak'ta, Amerikan Hastanesi'nin tam karşısındaki apartmanın üçüncü katında kiracıydık.

Annem daha önce ailesiyle birlikte bu semtte oturduğu için Nişantaşı'na yabancı değildi. Babamsa sanırım ilk kez bu semtte yaşıyordu. Ulagay ve Kortel ailelerinin ilk torunu olarak dünyaya geldikten sonra, ilk çocukluk günlerime ait belleğimde hiçbir şey yok elbette. Neyse ki doğumumu izleyen dönemde çekilmiş fotoğraflar var. Örneğin, doğduğum günden itibaren bana bakan Hayriye Hanım'ı hiç hatırlamıyorum ama onun beni kucağında tutarken çekilmiş fotoğraflarına bakınca ilk dadımın nasıl biri olduğu konusunda biraz da olsa fikir ediniyorum.

Fotoğraf deyip geçmeyin

Fotoğraf deyip geçmeyin; çocukluk yıllarımda yeni doğan bir çocuğun gelişimini fotoğraflarla izlemek ve özel günlerini fotoğrafçı çağırarak kayda geçirmek bizim gibi ailelerde çok revaçtaydı. Bir yaşına geldiğimde, İstanbul'un tanınmış fotoğrafçılarından Foto Blum'un ekibi, tüm ekipmanlarıyla evimize gelip fotoğraflarımı çekmiş. Daha sonra, o döneme özgü yöntemlerle renklendirilen bu fotoğrafların çerçevelenip evimizin bir duvarına asıldığını hatırlıyorum.

“Çocukluğumdan beri dünyayı anlamaya ve anlatmaya adadım kendimi. İstanbul sokaklarında başlayan yolculuğum, beni gazeteciliğe ve ekonomiye sürükledi. Türkiye’nin çalkantılı dönemlerinde gerçeği aramak tutkum oldu. Üniversitede filizlenen merakım, gazeteciliğe yönelmemi sağladı. Ekonomi ve siyaset alanındaki birikimimi paylaşmak en büyük mutluluğumdur. Şimdi, bu yolculuğu siz değerli okurlarımla paylaşma zamanı.”

Bu kitap, Osman Ulagay’ın çocukluk yıllarından itibaren şekillenen düşünce dünyasını, eğitim hayatını, gazetecilik serüvenini ve Türkiye’nin kritik kırılma anlarına dair yorumlarını içeriyor. 27 Mayıs’tan 12 Mart’a, 12 Eylül’den 2001 Krizi’ne ve AKP iktidarının yükselişine kadar uzanan süreçte bir gazeteci olarak gözlemlediklerini, karar alıcılarla kurduğu ilişkileri, Türkiye’de yaşanan ekonomik ve siyasi değişimleri kendine özgü bir üslupla aktarıyor.

Türkiye’nin ve dünyanın dönüşümüne dair titizlikle kaleme alınmış bu biyografi, Osman Ulagay’ın eleştirel bakış açısını, zamanın ötesine geçen tespitlerini ve ardında bıraktığı entelektüel birikimini bizlerle paylaşıyor.

QR kodu okutunuz		Dijital fiyat etiketi
		tavsiye edilen KDV'siz satış fiyatı
		₺ 290

Sertifika no: 44919	ISBN 978-625-5941-31-2	 Doğan Kitap
	 9 786255 941312	